

Nr. 116.

Gena pronomeraty:

w ŁODZI:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. „ 4.80
Za roznośzenie
70 fen. miesięcznie.
Z przes. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. „ 6.50

Kalendarzyk:

Pon. 5.V Piusa
Wt. 6.V Jans Apost. i Ew.
Sr. 7.V Domiceli i Eufroz.
Czw. 8.V Stanisława

Redakcja

w Łodzi

Al. Kościuszki 41.

TELEFON 28.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Poniedziałek, dnia 5 maja 1919 roku.

Można zamawiać „Rozwój”: w PABJANICACH u p. Groblińskiego, Nowy Rynek, Kłostk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kłostk

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem lub w tekście 2 marki, za tekstem 65 fenigów, nekrologi 1 marka za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 10 fen. wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.

Jutro w sali Koncertowej

ostatnie występy słynnego okultysty

KORDYANA.

Szczegóły w afiszach. 775 2

Do Szanownych Czytelników.

Zeszłego poniedziałku wybuchł niespodziewanie strajk pp. zecerów, tak, iż nie byliśmy w stanie zawiadomić nawet Sz. Czytelników o chwilowym zawieszeniu naszego wydawnictwa.

Ponieważ jednak w końcu żywiły najważniejsze zwyciężyły w łonie Związku Zecerów, ci ostatni zredukowali swoje żądania i nastąpiło w tej sprawie porozumienie pomiędzy wydawcami a nimi.

Mimo podniesionych znowu stawek roboczych będziemy się starali cen na pismo nie podnosić. Nasze pismo musi być tanie — gdyż jest przeznaczone dla tych, którzy twardą pracą codzienną zarabiają na chleb powszedni.

Obecnie wznawiamy więc swoją działalność, przepraszając zarazem za chwilową przerwę, która nastąpiła nie z naszej winy.

Redakcja.

Niepotrzebny hałas o straconych bolszewików.

Warszawa, 4 maja (PAT.) Dziś powróciła tu z Pińska sejmowa komisja śledcza w sprawie zająć z dnia 5-go kwietnia. Dochodzenia trwały przez 10 dni. Protokół z śledztwa liczy 300 stron. W toku śledztwa dokonano ekshumacji zwłok, ażeby się przekonać, czy liczba 37 zabitych, jest jak twierdzą miejscowi żydzi prawdziwą, czy też liczba podana przez prasę polską, 34-ch jest fałszywą. Ekshumacja stwierdziła liczbę 34. Dalsze szczegóły zostaną ogłoszone po spisaniu referatu. Przewodniczącym komisji śledczej, był poseł Wróblewski, zastępcą jego pos. Koralczuk, a sekretarzem pos. Priłucki.

Nowe szwindle czeskie.

Cieszyn, 4 maja. (PAT.) Urząd górniczy w Morawskiej Ostrawie wezwał wszystkie kopalnie do przeprowadzenia spisu górników według ich przynależności narodowej. Spis ten przeprowadzili czescy inżynierowie samowolnie nie pytając wcale górników o jakiej narodowości się przyznają. I tym sposobem w tej statystyce wykazali trzykrotnie większą liczbę Czechów aniżeli ich jest w rzeczywistości.

Obrona naszych kresów.

Warszawa, 4 maja. (PAT.) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich z dnia 4-go b. m.

Front galicyjski: Przy odparciu ostatniego ataku nieprzyjacielskiego na odcinku ku wschodowi Lwowa odznaczyła się drużyna lotnicza pod dowództwem kapitana pilota Bastyra. Lotnicy zniżając się ze swymi aparatami do 200 metrów, zmusili nieprzyjaciela do porzucenia zajętych pozycji.

Front wołyński: W uporczywej walce pod Bełzem wyparto nieprzyjaciela z Ostroburza i Domażyra, biorąc jeńców, karabin maszynowy oraz dużo amunicji.

Front litewsko-białoruski: Jeden z naszych oddziałów uderzył na wschód od Berezyny Niemeńskiej na kompanię nieprzyjacielską, otoczył ją z 2 stron i spędził w błota, biorąc przytem jeńców, 2 karabiny maszynowe i znaczną ilość materiału wojennego.

Wz. szefa sztabu gen.

podpisano Haller, pułkownik.

Postępy wojsk polskich.

Lwów, 4 maja (godz. 2-ga 15 w nocy) (PAT) Wojska polskie stoją w odległości zaledwie 4½ klm. od Stryja (zagłębienie naftowe)

Postępy rokowań pokojowych.

Konferencja pokojowa.

Paryż, 5 maja (PAT.) Wręczenie traktatu pokojowego delegatom niemieckim zostało odroczone. Dzienniki paryskie wymieniają środę jako najważniejszy termin wręczenia traktatu. Hrabia Brodorf-Rantzau założył przeciw temu protest i wskazał na to, że do delegacji niemieckiej należą czynni ministrowie, którzy nie mogą tak długo pozostawać poza granicami swojej ojczyzny. Według pism rada trzech uchwaliła wczoraj granice niemieckie. Niemcy muszą zobowiązać się nie rozszerzać się poza te granice, a także zawarcie traktatu z Rosją przez Niemcy ma być uniemożliwione. Niemcy mają ogłosić swoje desinteresowanie w sprawie przyszłych traktatów koalicji i ich sprzymierzeńców.

Niezdrowe apetyty włoskie.

Berlin, 4 maja (PAT.) Do Paryża przybył Sonino i Orlando. Powodem powrotu ma być jednakże to, że włosi niechcą, aby w chwili wręczenia Niemcom preliminarzy pokojowych, nie było przedstawicielstwa włoskiego w Paryżu. Długość pobytu Orlando i Sonina w Paryżu będzie zależała od tego, czy Wilson okaże się skłonny w kwestji adriatyckiej zgodzić się na punkty kompromisowe.

Pierwsze jaskółki bolszewickie.

Lyon, 4 maja (PAT.) Według wiadomości rumuni i czesi maszerują na Budapeszt. Kilku komisarzy i przywódców bolszewickich przybyło do Wiednia. Przybycie to ma wszelkie cechy ucieczki.

Zabiegi przyjaciół Napieralskiego.

Cieszyn, 4 maja. (PAT.) Angielski półkownik Corlson zapewnił współpracownika „Silesji”, że projekt Niemców śląskich i nielicznych tak

Aby wysłuchać...

Wiedeń, 4 maja. (PAT.) Imieniem Austrii wyjedzie do Francji 30 delegatów pod przewodnictwem Franciszka Kleina.

Niemcy bez prawa głosu.

Paryż, 4 maja (PAT.) Rada „3-ch” żąda od Niemiec bezinteresowności w sprawie traktatów, jakie sojusznicy zawarliby z Rosją, Austrią, Bułgarią i Turcją. Rada „3-ch” postanowiła, że kanał kiloński pozostanie własnością Niemiec, ale będzie pod kontrolą międzynarodową.

Kto zapłaci koszt wojny?

Praga, 4 maja. (PAT.) Koalicja będzie wymagała od państw powstałych na obszarach dawnej monarchii Austrowęgierskiej przejęcia zobowiązania zapłacenia długów wojennych Austro-Węgier. Narazie zażądała już koalicja, ażeby republika czesko-słowacka objęła część długu przedwojennego monarchii według klucza ludności, a więc 25%. Jeżeli koalicja zechce zastosować taki klucz do innych ludów monarchii, natenczas położenie finansowe tychże stanie się rozpaczliwe.

zwanych Ślązaków, zwolenników renegega Kłodonia (przyjaciela Napieralskiego) zmierzający do neutralizacji całego Śląska cieszyńskiego, nie ma żadnych widoków powodzenia.

Ostatnie drgawki.

Budapeszt, 4 maja. (PAT.) Rewolucyjny rząd rad wydał rozkaz mobilizacyjny, według którego każdy proletariusz wojskowo-wykształcony ma natychmiast zgłosić się do służby rządowej z dniami dzisiejszym. Budapeszt ogłoszono za obszar operacyjny.

Na ziemiach b. monarchji austrijskiej.

3 maja w Wiedniu.

Wiedeń, 4 maja. (PAT.) Z okazji konstytucji 3 maja odbyło się staraniem tutejszego poselswa polskiego uroczyste nabożeństwo w kościele polskim na Rennwegu. Mszę celebrował biskup Bandurski. W nabożeństwie wzięło udział wielu przedstawicieli misji zagranicznych we Wiedniu z nuncjuszem papieskim na czele. Były reprezentowane: Francja, Ameryka, Włochy, Czechy, państwo południowo-słowiańskie, Persja i nadto szereg państw neutralnych.

O austrijskie koleje.

Wiedeń, 5 maja. (PAT.) Między koalicją a Austrią wielką rolę będzie odgrywała kwestja kolei. Ententa już kilkakrotnie dała do zrozumienia, że austrijskie linje kolejowe mają dla niej wielkie znaczenie ze względów komunika-

cyjnych i politycznych. Entencie idzie w tym wypadku o utrzymanie stałej komunikacji z państwami sprzymierzonymi. „Tageblatt“ sądzi, że ententa zamierza żądać dla siebie osobnych linii kolejowych nie tylko z Tryestu i Rjeki do Wiednia, ale z Wiednia do Polski.

Skutki przestawiania z bolszewikami.

Wiedeń, 4 maja. (PAT.) Rządy koalicji zleciły czecho-słowakom i rumunom, by nie zaprzętały wojskowych operacji przeciwko Węgrom dopóki nie będzie obsadzone całe terytorjum węgierskie. Ewentualne propozycje obecnego rządu węgierskiego o zawarcie rozejmu, mają być bezwarunkowo odrzucone. Z obecnym rządem węgierskim nie należy zasadniczo wdawać się w rokowania.

Skutki zbrodniczej agitacji.

Płock, 5 maja. (PAT.) W okolicy Płocka bezpośrednio po obchodzie 1-go maja wybuchł strajk we wszystkich okolicznych folwarkach, na tle żądań ekonomicznych. Strajk ma trwać dopóty, dopóki właściciele nie zgodzą się na postawione przez delegatów warunki. Tymczasem całe obszary są nieobsiane, w niektórych miejscowościach zboże pozostaje niezabronowane. Zdarzały się utarczki pomiędzy pracującymi a strajkującymi.

Skutki 1 maja w Paryżu.

Paryż, 4 maja. (PAT.) Według dochodzeń przeprowadzonych przez prefekturę policji, liczba agentów policyjnych rannych w czasie starcia w dniu 1 maja wynosi 428, z tych 12 ciężko rannych. Parlamentarny klub socjalistyczny odbył dziś rano posiedzenie, na którym uchwalił protest przeciwko zachowaniu się policji i postanowił wnieść w tej sprawie interpelację.

Wszędzie głód.

Madryt, 4 maja. (PAT.) Wskutek drożyzny artykułów żywności przyszło do manifestacji ludności. Tłum rabował magazyny żywnościowe. Zandarmerja zaatakowała tłum, który odpowiadał strzałami rewolwerowymi. Niepokoje przeciągnęły się przez część nocy. Przyszło do szeregu krwawych starć. Jest 10 osób zabitych, wiele rannych, z tych 10 ciężko.

Obchód 3-go Maja.

Poniżej pomieszczamy krótki opis uroczystości 3 maja — jakkolwiek spóźniony, jednakże ze względu na niezwykłą uroczystość i liczebność pochodu, wart zanotowania ku wiadomości szerszego ogółu.

Dzień 3 maja obchodzono w Łodzi niezwykle uroczysto. Czynności we wszystkich instytucjach były zawieszane, wszystkie zakłady i sklepy zamknięte.

Wystawy sklepowe i domy udekorowano w kwiaty, zieleń i emblematy narodowe.

O g. 9-ej rano we wszystkich kościołach odprawiono nabożeństwo dla dzieci szkół miejskich, po nabożeństwie dzieci parami udały się do parku 3-go maja (róg Przejazd i Zagajnikowej), gdzie odbyło się sadzenie i poświęcenie drzewek.

Na placu ćwiczeń wojskowych, zwanym Zielinówką, około godz. 10-ej rano zgromadziły się tłumy publiczności.

Przybyli tutaj członkowie komitetu organizującego obchód 3-go maja, liczne oddziały wojska polskiego, grono oficerów francuskich i angielskich, przedstawiciele różnych instytucji, korporacji, stowarzyszeń, ze sztandarami, wychowawcy szkół miejskich i prywatnych.

Pułkownik Jasiński odczytał rozkaz ministra do spraw wojskowych o obchodzie po raz pierwszy w wolnej Polsce Konstytucji 3-go Maja.

Jenerał Osieński miał gorącą przemowę, podkreślając znaczenie wielkiego święta narodowego i zakończył okrzykiem: „Niech żyje naród Polski!“

Mszę połową odprawił dziekan wojskowy ks. Burzyński. Przed ołtarz zbliżyli się oficerowie i delegaci stowarzyszeń ze sztandarami.

Po nabożeństwie przemawiał ks. prałat W. Tymieniecki.

Po odebraniu przysięgi od wojskowych, którzy dotąd nie ślubowali, nastąpiła defilada wojsk przed jeneralicją, przy dźwiękach orkiestry.

Następnie uformował się pochód, na czele którego szła policja konna, poczem postępowała zgrupowana w szeregi działwa szkolna, śpiewając hymny i pieśni patriotyczne, dalej wychowawcy „Uczelni“, szkoły handlowej, harcerze, sokoli, T-wa śpiewacze, członkowie straży ogniowej, kolejarze, pracownicy tramwajowi, przedstawiciele Rady miejskiej, sądownictwa, zrzeszenia kobiece, stowarzyszenia rzemieślnicze i robotnicze i t. d. Pochód zamykały nieprzebrane tłumy publiczności. Uczestniczyło około 100,000 osób. Takiego pochodu Łódź nie widziała jeszcze.

Podczas pochodu kilka orkiestr grało pieśni narodowe. Pochód szedł ulicami: Leszno, Konstantynowską, Piotrkowską do Górnego-Rynku.

Porządek panował wszędzie wzorowy, niczem nie zakłócony. Straż honorową pełnili sokoli i skauci. Marszałkiem uroczystości był p. Franciszek Klinowski.

Po dojściu do Górnego Rynku pochód zatrzymał się. Nastąpiły przemówienia. Z balkonu domu przy ul. Piotrkowskiej № 293 przemawiał z ramienia Zjednoczenia Narodowego p. Józef Wolczyński, poczem w imieniu wojska polskiego major Jan Marcińczyk, w innym miejscu ze strony Chrześcijańskiej demokracji przemawiał p. Piotr Jankowski, na Górnym Rynku przemawiali ze strony N. Z. R. postowie do Sejmu, pp. Michalak i L. Waszkiewicz oraz wiceprezydent Wojewódzki.

Po przemówieniach pochód został rozwiązany i wszyscy uczestnicy rozeszli się.

W różnych punktach miasta urządzone były odczyty przez Polską Macierz Szkolną.

Odbyły się również uroczystości zorganizowane w lokalach różnych stowarzyszeń.

O godz. 8-ej wieczorem, w pięknie przystrójonej w polskie emblematy narodowe oraz koalicji sali Koncertowej przy ul. Dzielnej zgromadziły się tłumy publiczności, gdzie zapowiedziano Akademię uroczystą.

Pierwszy przemawiał po francusku p. A. Stanirowski zwracając się do obecnych oficerów Francji i Anglii, podnosząc waleczność koalicji. Przemówienie zakończył słowami „Niech żyje Francja, Ameryka i Anglja“. Orkiestra zagrała „Marsyljanek“ a następnie „Jeszcze Polska nie zginęła“. Jeden z oficerów francuskich wniósł okrzyk po polsku „Niech żyje Polska“.

Następnie p. J. Petrycki wygłosił referat „O konstytucji 3-go maja“. Chóry Stowarzyszenia handlowców polskich wykonały szereg pieśni narodowych, pod batutą p. Fotygo.

Uroczystość zakończyło przemówienie nauczyciela p. Brauna.

100-o letnia rocznica urodzin Stanisława Moniuszki.

a) Jak wiadomo, dziś świat muzyczny obchodzi 100-o letnią rocznicę urodzin wielkiego pieśniarza polskiego i mistrza tonów, Stanisława Moniuszki. Otóż Tow. Śpiewacze im. „Moniuszki“ w Łodzi, pragnąc godnie uczcić tak wielki dzień swego patrona, urządza dziś Wielki Koncert w sali Vogla (Dzielnia № 18), poświęcony twórczości mistrza. Udział w zapowiedzianym koncercie biorą: Łódzka orkiestra symfoniczna pod batutą dyr. Br. Szulca, solista opery warszawskiej St. Gruszczyński i chóry męskie i mieszane Towarzystwa, pod batutą dyr. H. Miłka.

Osiągnięty z koncertu czysty zysk przeznaczony będzie na wmurowanie tablicy pamiątkowej w jednym z kościołów miejscowych.

Spodziewać się należy, że zapowiedziany koncert zainteresuje szerokie koła naszego miasta, które poprą gorąco zabieg organizatorów i zgromadzą się tłumnie w Sali Koncertowej.

Wraz z uczczeniem mistrza wszyscy uczestnicy w koncercie zadokumentują zarazem, że wraz z zmartwychwstającą Ojczyzną, powstaje w nas gorąca miłość dla tych, którzy na strunach pieśni krzepili w nas wiarę w jej zmartwychwstanie.

Żądania p. Jahrbluma.

We wtorek, t. j. jutro, o godz. 6 wieczorem odbędzie się posiedzenie Rady miejskiej, na którym przeprowadzona zostanie dyskusja w sprawie znanej afery karty chlebowej oraz rozpatrywany będzie wniosek posła żydowskiego, Jahrbluma, domagający się pozwolenia na szyldy w żargonie.

Jak wiadomo rozumny rozkaz naszego naczelnika policji p. Zbrożka — zabrania wszelkich tego rodzaju szyldów.

Przypuszczać należy, iż radni polacy, bez względu na swe przekonania polityczne, przeciwstawiają się energicznie temu zaiste coraz więcej wojownicemu nacjonalizmowi żydowskiemu, dążącemu celowo do żargonizacji naszego miasta.

KRONIKA.

Jutro, d. 6 maja 1919 r.

Asygnaty Polskiej Pożyczki Państwowej nabywać można (po potrąceniu procentu):

100	markowe, koronowe, rublowe	za	97.57
500	"	za	487.85
1000	"	za	975.70
5000	"	za	4878.47
10000	"	za	9758.95
			769 1

— Miejska stacja kolejowa

została otwarta i mieści się przy ul. Benedykta № 7. Udziela wszelkich informacji co do połączeń kolejowych. Sprzedaż biletów do wszystkich stacji kolei państwowych. Dostarcza ładunki i bagaże do domów, załatwia formalności celne itd.

— Urząd mieszkaniowy.

a) Powstaje w Łodzi urząd mieszkaniowy, złożony początkowo z inspektora mieszkaniowego (z pensją 1300 mk. miesięcznie), sekretarza (1000 mk.) i dwóch urzędników (po 600 mk.).

Zadaniem urzędu mieszkaniowego — będzie szczegółowe i dokładne obejrzenie wszystkich mieszkań i zakwalifikowanie ich pod względem sanitarnym i higienicznym. Nawet kwestje wykroczeń przeciwko moralności publicznej będą przyjęte pod uwagę.

— Podziękowanie.

Żołnierze 28 p. p. Adamski, Pietrzak, Woźniak, Tomiak, Hajdys, Dudek, Nawrocki, Bartkiewicz, zasyłają podziękowanie Związkowi narodowemu kobiet za paczki na święta i donoszą, iż są zdrowi.

— Z sądownictwa.

a) Dotychczasowy sekretarz sądu okręgowego w Łodzi, Jan Thum, zamianowany został sędzią pokoju w Konstantynowie.

Terror w dniu 1 maja.

Do redakcji naszego pisma zgłaszają się licznie kupcy z protestem na terror jaki stosowali do zakładów handlowych i sklepów jakiegoś ciemnego indywidua, występujące w imieniu partii socjalistycznych, zmuszając do zamknięcia przedsiębiorstw i grożąc w razie oporu pobiciem właścicieli i wybicciem szyb w zakładach.

Na takie dictum acerbum towarzyszy, sklepy były zamknięte.

Nic więc dziwnego, że Łódź w dniu 1 maja wyglądała jak Nalewki w sobotę.

Ano jaki pan taki kram — jaka Rada miejska — taka i wolność przekonań.

Zamówienie na węgiel.

Inżynier rejonowy państwowego urzędu węglowego przyjmuje zamówienia na węgiel codziennie od godz. 1 do 2 po południu w domu M 1 przy ul. Kościuszki, II p.

Objawy paskarstwa.

Funt surowego chrzanzu kosztuje w sklepach aż 5 mk.! Przecież to już chyba szczytem srurowania cen. Ogrodnicy podmiejscy mogliby zająć się dowozem tego artykułu.

Przeciw ogonkom.

a) Lekarze nasi zwracają uwagę, że wycieknięcie ludności przed sklepami miejskimi w ogonkach szkodliwie odbija się w walce z chorobami zakaźnymi. Podczas ścisłego zarazki chorobotwórcze łatwo przenoszone się z jednego organizmu na drugi. W wielu wypadkach chore dzieci lub członkowie rodziny, pozostawiane są w domach na los opatrności, przez osoby, które całymi godzinami stać muszą w ogonku, by doczekać się na swój kawałek chleba lub trochę cukru. Przecież już, dzięki Bogu, od kilku miesięcy niema Niemców — a ta typowa niemiecka pozostałość kołaczy się między nami. Przecież należy raz już rozumnym zarządzeniem położyć kres wystawianiu ludności godzinami przed sklepami miejskimi.

„Pozostałość” po okupantach.

Wydział odwoławczy Sądu okręgowego rozpatrywał sprawę, wniesioną przez sąd pokoju 2 okręgu przeciw Ludwikowi Szymańskiemu, oskarżonemu o zniesławienie Konstantyna Matwiejewa, właściciela zakładu pogrzebowego, pod firmą „Pusz i Ska” przy ul. Przejazd 22. Matwiejew oskarżył Szymańskiego o to, że dnia 29 listopada 1918 r., kiedy szeregowiec Tadeusz Turczak miał dom Szymańskiego (właściciela zakładu pogrzebowego przy ul. Sienkiewicza 39), ten wyskoczył na ulicę i krzyknął: „co, od szpicla bierzecie karawany, wy polacy, przecież to szpicel!”

Na przewodzie sądowym w drodze badania szeregowca Turczaka powyższy fakt zniesławienia został ustalony.

Obrońca oskarżonego adw. przys. Stypułkowski wyjednał u sądu przeprowadzenia dowodu prawdy i sąd przychylił się do tej prośby, zbadając świadków.

R. Libicki zeznał: wiem, że Matwiejew mówił, że takich jak Szymańskiego powieszają koźcy, jak przyjdą do Łodzi. Było to na początku wojny, kiedy Niemcy zajęli miasto. — Julian Zwoniński zeznał: — Matwiejew chwalił się, że za jego sprawą wiele osób dostało się do więzienia.

W okresie strajków w 1905 wynikł strajk i u Matwiejewa, wskutek czego pracownik Czajka dostał się do więzienia. W jednej ze spraw politycznych gdziebyli oskarżeni Czajka, Ekert i Kozak, oskarżyciel namawiał świadka i innych do zeznań na ich niekorzyść, obiecując kolejkę. Matwiejew chwalił się, że o tej sprawie sam zameldował żandarmerji. Łukasz Miller zeznał: Wiem z protokołu b. żandarmerji rosyjskiej, że M. był agentem policyjnym i donosił o ludziach, których uważał za podejrzanych politycznie. Sam byłem w sądzie, gdzie mi odczytano doniesienia M. Matwiejew nieraz wygrażał się, że wszystkich spiskowców polskich zgnoi w więzieniu, podczas okupacji niemieckiej wyrażał się, że wszystkich każe powywieźć na latarniach, jak przyjadą koźcy. Z powodu Matwiejewa siedziałem 8 miesięcy w więzieniu. Sąd okręgowy po zbadaniu świadków i wysłuchaniu obrony, zatwierdził wyrok sądu pokoju, który uznaje, iż Szymański miał dostateczne powody do mniema-

nia, że okoliczności są prawdziwe i głoszenia dopuścić się ze względu na korzyść społeczną, uniewinnił Szymańskiego. (X)

Szczegóły wzięcia Wilna.

Według rozkazu naczelnego dowództwa Wilno miało być zajęte 20 bm. Plan zasadniczy polegał na tym, aby zaatakować nieprzyjaciela w Lidzie i tego samego dnia po wzięciu Lidy od razu zwrócić w kierunku północnym na Wilno brygadą kawalerji i drugą dywizję legjonów. Lidę zaatakowała grupa generała Lasockiego. Marsz 2-ej dywizji i brygady kawalerji odbywał się drogą prowadzącą na zachód od linii kolejowej Lida Wilno. Plan polegał na zaskoczeniu wojsk bolszewickich w Wilnie nagłym atakiem kawalerji, któryby miała poprzeć piechota maszerująca o dzień później. Warunki marszu były bardzo utrudnione z powodu fatalnego stanu dróg i bagien, w których grzęzła artylerja i tabor. Naprz. obiad ugotowany w kuchni podczas marszu w dniu 16 można było spożyć dopiero 17. Dnia 19 sytuacja była taka, że kawalerja zajęła rankiem dworzec wileński, a piechota czołem kolumny znajdowała się w Bieniakoniach. Położenie kawalerji stało się bardzo krytyczne, gdyż przeciwnik zorjentowawszy się, iż posiada dużą przewagę, przeszedł do ataku, tak że zachodziła obawa, że kawalerja nie tylko nie posunie naprzód w mieście, ale postrada zdobytą już jego część. Wobec tego pułkownik Belina wyzyskując posiadanie dworca wraz z taborami kolejowym wysłał około południa jeden pociąg po piechotę do Bieniakonia. O godzinie 5 po południu został zawagonowany w Bieniakoniach 3 batalion pierwszego pułku piechoty pod wodzą kapitana Langnera, który dojechawszy do Wilna dopomógł kawalerji w najkrytyczniejszym momencie, kiedy się zdawało już, że dworzec się nie utrzyma. Ludność przyjęła piechotę z ogromnym entuzjazmem, gdyż zdawała sobie sprawę z groźnej sytuacji i widziała zbawienie w nadciągających posiłkach.

Generał Smigły był w Bieniakoniach z resztą dywizji; w ciągu nocy z 19 na 20 przesunął z Bieniakoni 2 bataliony do Jaszun, gdzie stanęły o godz. 8 rano. O godz. 2 po południu maszerowały dalej w kierunku Wilna i przybyły do Wilna w nocy 20 na 21. W ciągu 21 trwały jeszcze walki na ulicach Wilna. Naczelnictwo dowództwo przybyło 21 po południu do Wilna pociągiem. Jeszcze 22, kiedy miasto było już w naszych rękach rozlegały się strzały po ulicach z okien i dachów (kto strzelał? Czy znów „neutralni” przyp. Red.) Nieprzyjaciel cofnął się w kierunku na Mińsk i w kierunku północnym na Dynaburg.

Wobec tego, że samo miasto było trudne do opanowania, trzeba było użyć większości sił rozporządzalnych do uspokojenia i utrzymania w korbach miejscowych bolszewików. Sytuacja, jaka się wtedy przedstawiała była następująca: Nieprzyjaciel w odległości kilkunastu kilometrów na wschód od Wilna, w odległości 20 na północ, zaś na zachód gwałtowne wydobywanie się w kierunku północnym na Dynaburg. Obecnie jesteśmy na zachodzie w bezpośrednim kontakcie z wojskami niemieckimi i litewskimi.

Zołnierz bił się doskonale, mimo ciężkich warunków walki, bitwa odbywała się bowiem na ulicach miasta przy ogromnej przewadze liczebnej bolszewików i doskonałym ich wyposażeniu w karabiny maszynowe, żołnierz przybył do Wilna przemęczony forsownym marszem. A bataliony, które przysły w nocy 20 na 21 zrobiły marsz przeszło 50 kilometrów z kilkugodzinną przerwą.

Wobec rozbicia, jakie panuje w wojsku bolszewickim, braku jednolitego kierownictwa, dezorganizacji i niechęci wielu oddziałów do prowadzenia wojny, można z całą ufnością patrzeć w przyszłość.

Wilno okazało wojsku naszemu tyle prawdziwej sympatii i uczucia, że można być pewnym jak największym wysiłków i poświęcenia tego wojska dla utrzymania miasta i kraju.

Ciekawe cyfry.

Państwowy Urząd do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników na miasto Łódź i okręg łódzki podaje szereg niezmiernie ciekawych i poruszających cyfr. Przez etap m. Łodzi od dnia 11-XI 1918 r. do dnia 31-III 1919 r. przeszło i przejechało:

33,267 jeńców wojennych, 76,670 mężczyzn robotników z Niemiec i Austrii, 19,924 kobiet robotnic z Niemiec i Austrii, 1,477 dzieci powracających z Niemiec i Austrii. Razem 104,071 robotników.

1,252 mężczyzn uchodźców z Rosji, 749 kobiet wracających z Rosji, 246 dzieci wracających z rodzicami z Rosji. Razem 2,247 uchodźców. Robotników i uchodźców 139,585 osób.

Podług narodowości stanowią:

	Jeńców	Robotn.	Uchodźców	Razem
Polaków	10,603	61,349	1,425	73,382
Rosjan	13,721	12,528	46	26,295
Niemców	320	10	322	652
Serbów	253	14	62	429
Włochów	115	18	—	133
Anglików	23	—	—	23
Amerikanów	20	—	—	20
Francuzów	26	—	—	26
Rumunów	104	34	41	179
Litwinów	1,219	9,920	231	11,370
Ukraińców	6,409	19,776	82	26,267
Ormian	24	—	—	24
Rusinów	425	322	38	785

Razem 33,267 104,071 2,247 139,585

Wszystkim wyżej wymienionym przejeżdżającym na Punktach sanitarno-żywnościowych państwowego Urzędu do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników w Łodzi wydawano posiłek i w razie potrzeby, udzielano pierwszej pomocy lekarskiej.

Z Domu Etapowego, przy ulicy Miłsza 51 od dnia 11-XI 1918 do dnia 31-III 1919 r. korzystało 12,345 osób, które w tymże domu otrzymywały całkowite utrzymanie do chwili wyjazdu w dalszą podróż, lub wyszukanie sobi tu na miejscu środków egzystencji (tylko rozdanie).

W Ambulansie Etapowym w tymże czasie przewinęło się 588 chorych, w tym 427 mężczyzn, 92 kobiety i 69 dzieci.

Za pośrednictwem Komitetu zbierania odzieży funkcjonującego przy tutejszych obu Radach Opiekuńczych, zaopatrzone kompletnie w bieliznę, odzież i obuwie 1,022 osoby (jeńców i robotników).

Komisarz Państwowego Urzędu Do Spraw Powrotu Jeńców na Okręg Łódzki.

L. Chwałbiński.

Z ostatniej chwili.**Kłeska komunistów w Bawarii**

Berlin, 5 maja (PAT.) Biuro Wolfa donosi, że Monachjum pod datą 4 b. m.: Wojsko pruskie zajęło dworzec. Miasto w całości zajęte przez wojska rządowe.

Zawarcie sojuszu.

Haga, 5 maja (PAT.) „Daily Telegraph” donosi, że niebawem zawarty będzie sojusz między Anglią, Francją i Ameryką.

Schwytanie Petlury.

Lwów, 5 maja (PAT.) Kapitan Boszilk, aresztował Petlurę wraz z całą rodziną i przewiózł do Dobunów, gdzie ich trzyma pod silną strażą. W Rownie toczą się zacięte walki między zwolennikami Petlury a jego przeciwnikami. Skutkiem tego wojnska ukraińskie zajęte walką domową nie mogą stawiać oporu armji ozerwonej, która ciągle posuwa się naprzód. Sukcesy bolszewików idą na rękę Boszilkowi, którego rząd ma silne tendencje bolszewickie.

Komitet dla bezrobotnych

podają do wiadomości,

że w dniu 6-majm rozpocznie się przy ulicy Piotrkowskiej № 237 (sklep frontowy) sprzedaż garderoby męskiej i dziecięcej po cenach następujących:

Garnitury „Herkulesa“	po mk.	47.—
„ dziecin. papierowe „	„	20.—
Spodnie wełniane	„	48.—
„ „Herkules“	„	18.80

Do każdej z cen powyższych będzie doliczone 50 fen. na pokrycie kosztów administracyjnych.

Prawo do nabycia mają tylko posiadacze czerwonych legitymacji Komitetu dla bezrobotnych.

775—1

Kwiatów

—maszyna jeszcze nadeszły do składów L. Jasińskiego, prowadzonych od 1870 roku w ŁĘCZYCY i w ŁODZI ul. św. Andrzeja № 10. CENNIKI BEZPŁATNIE.

Kapitaliści

742—1

posiadający po 20, 25, 50 i więcej tysięcy

POSZUKUJĄ

dobrych interesów.

Oferty: POLSKIE BIURO REKLAMY PRASOWEJ, Łódź, Piotrkowska 84, dla „Handel“.

B. JANKOWSKI I Z. LEWARTOWICZ.

Współcześni Polscy DZIAŁACZE POLITYCZNI

Mała encyklopedia. Niezbędna dla każdego inteligentnego polska książka podręczna, zawierająca około 175 życiorysów najwybitniejszych mężów obecnej epoki.

757—1

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Zawiadamiamy niniejszym pp. abonentów, iż do czasu wprowadzenia nowej taryfy liczyć będziemy za prąd dla siły od 1 kwietnia r. b. podług taryfy koncesyjnej, t. j.

za kw. godz. niskiego napięcia 38 fen.

„ „ „ wysokiego „ 35 „ „ „ niezależnie od ilości zużytej energii.

Łódzki Oddział

Towarzystwa Elektrycznego Oświetlenia
1886 roku.

770—1

Krycie, reperacje i smołowanie

Dachów papowych

wykonywa solidnie przedsiębiorstwo robót dekarskich i asfaltowych

Jan Maciński

Łódź, Senatorska № 18
(dom własny).

772—28

№ 94.

Ten numer telefonu winna mieć w pamięci każda firma, która rozumie, iż jej rozwój rozkwit zależy od pomysłowej, umiejętnej i oszczędnej reklamy.

Taką Reklamę zapewnić może jedynie
POLSKIE BIURO REKLAMY PRASOWEJ

Oddział w Łodzi, ul. Piotrkowska № 84, Telefonu № 94.

Biuro przyjmuje ogłoszenia do wszystkich pism — na dogodnych warunkach.

Stanisław Borowiecki

długoletni pracownik notariatu w Łodzi 735—2

powrócił

i obecnie pracuje w kancelarii Notariusza LISOWSKIEGO, przy ulicy Piotrkowskiej № 6.

Kupuję srebrne

RUBLE

Wiadomość w administracji „Rozwoju“.

675 0

Do sprzedania

półki i stoły, specjalnie dla interesu blawatnego, meble biurowe, 2 kasy ogniotrwałe i różne utensylja biurowe. Do obejrzenia Nawrot № 15 m. 7, od 9—12 godz. przed południem.

749—1

Drobne ogłoszenia:

A.A.A.A. Obrączki ślubne d. z. wybór, różne fasony, gwarancja za złoto, pierścionki, zegarki, najtaniej bo w mieszkaniu prywatnym, Brzezinska 10; Jan Placek. 1898 1

A. A. Meble sprzedaje: szafy, łóżka, kredensy, otomany, pianino, oraz lodownię. Przędziecki, Piotrkowska 108. 1986—2

A) Meble wyprzedam zaraz tanio łóżka, materace, szafy, stół, krzesła, otomane, bielizniarkę, lustro, biurko, łóżecko, etażerkę, słupki, wieszak, szafka nocne, komodę. Piotrkowska 223—3 I piętro, front. 1982—5

A. Nauczycielki, freblanki, wychowawczynie, bony, pielęgniarki, biuralistki (ów), kasjerki, ekspedjentki; rzadców-agronomów, pisarzy, gospodynie poleca Pierwszorzędne Biuro pedagogiczno-rekomendacyjne Ludwińskiej, Piotrkowska 109. 2015—8

A kuszerka Marja Kubicka przyjmuje. Ul. Piotrkowska № 199, m. 14. 2080—7

A. Łóżka, szafy, stoły, krzesła, biurka, otomany sprzedaje najtaniej Piotrkowska 101, Korczak. 2084—w2

Bryczki najnowszych fasonów do sprzedania. Cegielniana 62. 2020—n10

Buralistki, maszynistki, stenografistki i sekretarki zostają szybko przysposobione do objęcia posad biurowych. Kursy buchalteryjne. Piotrkowska 79. 2083—śn3

Czcionki stare, zużyte kupuje Administracja „Rozwoju“. 939—0

Dom 3-piętrowy sprzedam. Wiadomość w Rozwoju. 2027—sns5

Do sprzedania motor naftowy, siła 6 koni, w Ksawerowie. L. Rutkowski. 2059—1

Dwie duże sale oraz 3 pokoje przyległe, z gazem, odpowiedne dla stowarzyszenia, związku lub fabryczkę. Sosnowa 9. 1973—3

Do pociągu sanitarnego poszukuje się gospodynią zarządzającą. Warunki korzystne. Również poszukiwana jest kucharka z dobrymi świadectwami. Zgłaszać się do dr. Tochtermana, Aleje Kościuszki 93. 2082—2

Gramofon z 25 płytami (polskie motywy) do sprzedania za mk. 250. Piotrkowska 175, sklep kolonialny. 2042—p1

Hieromantka studowała w Paryżu. Odgaduje: procesy, kradzieże, obroty handlowe, zdolności, choroby i miłość. Juljusza 13—46, prawa oficyna, II piętro. 1683 :5

Kupię dom murowany. Oferty proszę składać w Rozwoju pod «Dom». 1968—1

Koza z kozłkami do sprzedania. (Koziny) Polna 43. 2088—1

Kupuję garderobę, bieliznę, dywany, kwity lombardowe, gazety, papier zużyty wszelką ilość. Dzielna I mies. 7, front i piętro. 2090—nwc6

Kredens, bufet piwny oraz fisor harmoniję sprzedam. Ul. Krucza № 4—18. 2086—4

Losy do 4 klasy są do nabycia w Administracji Rozwoju

Maszyna do szycia Singera do sprzedania. Wiadomość: Kantor gazet, Piotrkowska 62. 2066—1

M-dam Mari po powrocie z Moskwy otworzyła pracownię ubiorów damskich. Passaż-Szulca № 77 m. 16. 2082—wc2

Młeczarnia w dobrym punkcie z powodu zmiany interesu do sprzedania. Oferty w Rozwoju pod «Sprzedaż». 2079—2

Meble z kilku pokoi, kasę ogniotrwałą sprzedam. Piotrkowska 189—9. 2089—2

Meble nowe i używane sprzedaje po cenach najniższych. Orla 23. Stolarnia. 1499 : 2

Pokój umeblowany słoneczny, przy chrześcijańskiej rodzinie, tylko dla pań. Oglądać można od 1—3. Piotrkowska 192—16 lewa oficyna II wejście. 2065—2

Prasowaczka do damskiej garderoby potrzebna. Dzielna, Muszyński. 2000—1

Poleca się sklepom i kooperatywom pierwsza chrześcijańska pracownia torebek papierowych, sprzedaż papieru do pakowania i sznurków. Władysław Galczak, Al. Kościuszki № 22, lewa oficyna. 1902—9

Potrzebny zaraz lub od lipca samotny ekonom. Zgłoszenia tylko piśmienne. Dom. Szarów, poczta Uniejów, kaliska gub. 2062—1

Pokój kawalerski do wynajęcia od 1 maja. Wiadomość w Rozwoju. 2043—1

Pracownia kapeluszy przyjmuje do przerabiania kapelusze na najnowsze fasony, damskie, męskie i dziecięce, wykonywam w przeciągu 24 godzin. J. Kaładulski, Łódź, Sienkiewicza № 40. 2056—cn5

Pokój umeblowany do wynajęcia. Wiadomość w administracji Rozwoju. 2081—2

Poszukuję się maszyny do pisania z alfabetem łacińskim. Łaskawe oferty z ceną: Pabjanice, ul. Kościuszki 54, szkoła realna. 2085—śn2

Potrzebna zdolna podręczna i uczenica do pracowni sukien J. Sadowskiej, ul. Nawrot 37 m. 1. 2091—1

Praktikant płatny lat 16—18 potrzebny do biura Towar. Wz. Ubezpieczeń. Własnoręczne oferty składać pod „Praktikant“ w admin. pisma. 2076—1

Pokój umeblowany wynajmę od 1 maja. Wiadomość: Średnia 22, u gospodarza. 2018—1

Pokój umeblowany do wynajęcia z osobnym wejściem i oświetleniem gazowym od zaraz. Ul. Widzewska № 50 m. 4, front, II piętro. 2021—1

Rower sprzedam. Składowa 13, stróż wskaże. 2084—3

Rower mocny, wolne koło, gumy prawie nowe, sprzedam. Przejazd 67—6. 1989—1

Są do sprzedania dwie rolwagi i furgon piekarski. Wiadomość: Sienkiewicza 100, u portjera. 2074—2

Sprzedam drzwi i okna, szyldy oraz rurę miedzianą do studni (zangier). Wólczańska 164, stróż wskaże. 1593—1

Sklep do sprzedania i różne rzeczy domowe z powodu wyjazdu i sklep do wynajęcia. Wiadomość: Przejazd 47, w sklepie. 1983—1

Sprzedam urządzenie sklepowe w dobrym stanie. Nowo-Zarzewska 37—5. 2057—1

Ubrania męskie, damskie, dziecięce, bieliznę, kapelusze, krawaty, kołnierzyki, dywan duży, otomane, lustro, stół, spodnie i buty tenisowe i t. p. poleca sklep komisowy Feliksa Potza, ul. Sienkiewicza № 35. 2077—csn4

Waga wozowa do sprzedania. Ul. Kątna № 56, W. Chorzewski. 2071—3

Z00 marek dam za wyrobienie posady biurowej młodemu człowiekowi, posiadającemu chlubne świadectwa. Oferty sub „Nagroda“. 2060—1

Zagubione dokumenty.

Dnia 17 kwietnia róg Suwalskiej i Nowo-Zarzewskiej zgubiono portfel, w którym były różne dokumenty oraz paszporty rosyjski i niemiecki wydane w Łodzi na imię Oskara Filip. Znalazcę uprasza się o oddanie na ulicę Nowo-Zarzewską 34. 2054—1

Edward Cytarzynski zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi i rosyjski wydany w gminie Pajęczno. 2094—5

Jan Pawlak zgubił legitymację chlebową wydaną na 9 osób. 2097—1

Królikowski Hieronim zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 2095—3

Ostrzeżenie. Przed kilku laty zostały skradzione lub zagubione cztery weksle in blanco wydane przez zmarłego mojego męża, Stanisława Ceranka, na drobne sumy, ogółem do 200 rb. Ostrzega się przed nabyciem takich jako nieważnych. Łódź, dnia 28 kwietnia 1919 r. 3002—1

Wojciechowski Franciszek zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 2086—2

Zaginęły 2 paszporty niemieckie wydane w Łodzi na imię Tomasz i Bronisławy Augustyniaków oraz legitymacja chlebowa na 4 osoby. 2098—3

Zaginal paszport niemiecki na imię Stanisława Jabłońskiego. 3001—3

Zaginęła karta węglowa na imię Fr. Ogrodowczyk, zam. przy ul. Wólczańskiej № 225. 2105—1

Zaginal paszport niemiecki za № 7449 na imię Liny Elzy Bertold wydany w Łodzi. 2106—3

Z6 kwietnia na dworcu kaliskim, wsładając do tramwaju, skradziono portfel z pieniędzmi, paszportem niemieckim Nr 28521, kartą węglową, wydaną w Łodzi na imię Wacława Wojciechowskiego i innymi papierami. Upraszam o zwrot za wynagrodzeniem, Passaż-Szulca 45. 2105—3